

טלוויזיה פופולרית סמסטר ב' תשפ"א – עבודה מסכמת

עבודה זו תבקש להדגים ניתוח פרשני של תכנית המציאות הישרדות, מבחינת ניתוח מטענים תרבותיים בטקסט טלוויזיוני. הקטע הטלוויזיוני אותו בחרתי הוא קטע טלוויזיוני מתוכנית המציאות "הישרדות" אשר שודרה במהלך העונה האחרונה בשנת 2020. מטבעה של התכנית עימותים וחילופי דברים הם חלק בלתי נפרד מהתפתחות העלילה בתכנית. בקטע זה אנו רואים עימות אשר נסוב על רקע גזעני עדתי שבו שתי חברות, אלינה וליטל, מותקפות על ידי בני, שטוען שבגללה המוצא שלהן הן לא יכולות להיות חברות באמת וכי לאחר התכנית אלינה, תתעלם מן החברות של ליטל מאחר וליטל היא ממוצא אחר ממנה.

את הקטע המדובר יש להסביר מתוך ראיית הטלוויזיה בתור זירה ציבורית. בזירה זה נערך דיון שמשמש בתור כלי לביסוס תחושת לכידות של הקהילה הלאומית. רכיב זה משמעותי בתהליך האזרחי דמוקרטי והוא בא לידי ביטוי בקטע זה בדיון עדתי חברתי שעוסק בהבדלים בין העדות השונות של חברי השבט. לטענת בני, מתחים אלו קיימים למרות שנראה לכאורה כי הם לא מהווים משקל. שאר חברי השבט תוקפים אותו על כך ומאשימים אותו בגזענות ובתפיסות קדומות שאין להם מקום בחברה של היום.

אחד המושגים אשר עוסקים בהם כיום בהקשר של חקר הטלוויזיה הוא מושג ההתלכדות. התלכדות היא חציית גבולות ויצירת יחסי גומלין בין אמצעי תקשורת שונים. בעקבות ההתלכדות, הטלוויזיה עוברת מטקסטים ברורים עם גבולות מוגדרים לעולם תוכן יצירתי ומגוון יותר. בקטע אותו אנו רואים אין תסריט. המשתתפים בוחרים לומר דברים שהם בוחרים לומר, מבלי שהם מקבלים הכוונה קודם. בני העיר את המחלוקת העדתית במדינת ישראל ובחברה הישראלית מבלי שהוא קיבל הכוונה לכך או מבלי שהוא מנסח את הדברים בצורה טובה. למעשה הוא אינו מנסה את הדברים כלל: " בני: אני לא רוצה להגיד למה" (שורה 32 נספחים).

פורום תרבותי הוא אתר מרכזי שבו תרבות מספרת לעצמה סיפורים על עצמה והיא מבקשת לשקף לעצמה נושאים בעלי חשיבות עבור החברה שלה. הייצוגים הללו מציעים הזדמנות לדיון ציבורי סביב המשמעויות החברתיות. קטע זה מהווה תפקוד אפשרי בתור פורום תרבותי לבדיקה של החברה הישראלית מבחינה עדתית.

הסוגייה החברתית מיוצגת על ידי בני, שהוא נציג המזרחיים, אל מול אלינה שהיא נציגת האשכנזים. באמצע נמצאים ישראל, אסי וליטל, שהם מזרחיים אולם לוקחים את הצד של אלינה וטוענים כי אין כלל סיבה לדבר על כך. למרות שהם מתנגדים לשיחה, בסצנה רודפת שבאה לאחר מכן, וכאשר מדברים רק הם מבלי שבני ייקח

חלק בסצנה, בוזגלו טוען כי הדברים הללו קיימים ואולי אין הוא מסכים עם הדברים לגבי אלינה אולם הוא למעשה מסכים עם הדברים אותם אומר בני באופן כללי: "בוזגלו: תקשיבו כל מה שאני עושה, לא משנה מה, כותרת בעיתון: עבר את מבחן בוזגלו. לאורך כל הקריירה שלו, שלושים פעם מבחן בוזגלו. יאללה לכו לישון על האף" (נספחים שורה 67).

לפי החוקרת אליס (2000) הטלוויזיה מתפקדת בתור כלי מרכזי לתהליכי עיבוד עיכול והתמודדות עם תהליכים אשר קורים לנו ברמה הפרטית. ההערה של בוזגלו מאפשרת דיון בנושא זה מאפשרת דיון. אולי באמת אלינה וליטל חברות טובות מבלי שיש קשר למוצא שלהן, אולם האם הדבר נכון גם לשאר תושבי המדינה והחברה הישראלית. בכך המדיום הזה מאפשר את הניתוח שלה מצב החברתי בארץ כאשר דעות מנוגדות מושמעות והציבור אשר יושב בביתו וצופה בתכנית יכול להכריע או לנהל דיון בעצמו בנוגע לשאלה סבוכה זו. כמו כן יש לזכור כי גם לטקסטים קלילים ובידוריים ביותר יכולים להיות בעלי משמעות תרבותית וציבורית גדולה, למרות שלכאורה הם רק נועדו לספק לנו הנאה משיקולים מסחריים. משמעות הדבר מבחינת קטע זה, כי למרות שבני רק העיר הערה שגררה ויכוח, ולמרות שהוא כלל אינו מסביר את הסיבות לכך שאלינה וליטל אינן יכולות להיות חברות, הוא מעורר דיון אשר אנשים בבית בוודאי לקחו בו חלק מסוים או לפחות הדבר עורר את מחשבתם בנושא. כך הופכת הטלוויזיה להיות גורם שמציף בעיות חברתיות, למרות שהוא עושה זאת בצורה בידורית ודי שטחית.